

811. 162. 1ø71-115

( )

, 1/327, 79602
.: (032) 296 47 70
e-mail: kramyk@yahoo.com
www.franko.lviv.ua

ó

ó

õ

ö,

õ

ö

õ

ö.

( )

8; 9; 10; 12; 13] , ø [2; 3; 5; 7; [6], , [6; 14; 20], [15] [1; 4; 17; 19],

ó , ð ö

(,) ð

ö, - ,

1. , ,

: ð , ö [10, . 131]. , - ,

( ) *panie prezydentcie; mamó; Olu; prosz pani,* , - , ó

, (*Przepraszam, czy mógłby pan. . . ; Sory, nie masz mo eí*).

(*Sóchaj, ile jeszcze mamy*)

(*Dzie dobry. Chciaém pani zapyta ...*).

(: ; ; ; ;)².

(: ó),

, ó ó .

3, 4, 5 (ó ð ö⁶)

---

1 , ð + øö( )! ( ) ó ,

2).

ð ö , , ,

3 *prosz pana/pani.*

, , , ,

(, : *licznie pani dzi kuj ó Dzi ks*). , ,

, ð ö, , , ([4, . 213])

: *Nie martw si , jutro b dzie Lepper; Co si martwisz, co si smucisz,*

ze wsi jeste , na wie wrócisz; Chod , kupi ci kredki. ð ö

, , , , ,

ö ö .

(ó õ ö)
 ,
 (,) .
)) .

4
 , , ø , ,
 (: Prosz pana, czy nie byby pan tak uprzejmy i nie pomóc
 mi zdj mojej torby?). (!),
 . [4; 11; 16].
 5
 , , ,
 6 [7, . 238-239].

7 Dzie dobry ó Niech b dzie pochwalony (Jezus Chrystus), : Dzi kuj ó Bóg zapła .
 , , , ,
 pani, ó pan. , ,
 , ó ó
 , prosz pani (,
) prosz pani (,
 pani profesor :
 profesor : Szanowne panie profesor!
 , , ,
 (, dyrektor ó dyrektorka, socjolog ó
 socjolo ka)
 a *pani dyrektorko).

panowie panie, a dziewczyny,
 [6, .47].
 , , ,
 , panie profesorze, panie doktorze, panie
 redaktorze profesorze, doktorze, redaktorze.
 ó pani profesor, pani doktor, pani redaktor ó [8,
 .49].

ø ö , ,
 (Ńpani + ø ö , Ńpani +
 , , ,
 , Ńpani + ø ö , Ńpani + ø ö [6, .108].
 , , ,
 ó , , pani i panna.
 :
 pani. panna .

8 ,
9 .
(Anno, Aniu, Ania, Anka) ó (ty) (kochanie).
ø
(pan, pani, panowie, panie, pa stwo).
10 .
ø ø + ø ö¹¹,

8 , i ó).
magnificencjo (ó panie rektorze), ó wasza eminencjo, wasza
9 ó wasza ekscelencjo. ð ö
/ pani + ø ö. ðpanie
(panie prezydencie).
10 pan,
11 pani, panowie, panie, pa stwo . [21].
ð / + ø ö,
ð / + ø ö ðpanie / pani + ø ö
) ;)
) ;)
pani + ø ö, ötyö. ðpanie /
ø ö , ð ö ðpanie / pani +
[22, . 104].

$\bar{o}$ $\bar{o}$ $\bar{o}$ $\bar{o}$ ¹² .
 ,
 , $\emptyset$, *panie profesorze* ($\bar{o}$) *pani*
profesor ($\bar{o}$). ¹³ $\bar{o}$
 ,
 , $\emptyset$ $\bar{o}$ $\emptyset$ + $\emptyset$ $\bar{o}$,
 : *panie*
profesorze / pani profesor; panie doktorze / pani doktor; panie magistrze / pani magister.
panie profesorze / pani profesor ¹⁴ $\bar{o}$ $\bar{o}$
panie magistrze / pani magister $\bar{o}$
 $\bar{o}$ pan / *pani* + $\emptyset$ $\bar{o}$. $\bar{o}$ pan / *pani* + $\emptyset$ $\bar{o}$
prosz pana / pani ($\bar{o}$) *wie pani* , *wie pani co.* $\bar{o}$ panie / *pani* + $\emptyset$ $\bar{o}$
 ,
 , ($\bar{o}$, $\bar{o}$) $\emptyset$
 , $\bar{o}$ / $\emptyset$ + $\emptyset$ $\bar{o}$. ,

¹² : (*panie . . . / pani . . . , prosz pana / pani;*
prosz księdza), (*kolego, towarzyszu, obywatelu*), (*magnificencjo, ekscelencjo,*
eminencjo), (*mamo, dziadku, wujku*), (*jubilacie, rodacy, szefie*),
 [18, . 39-41]. ($\bar{o}$,
wasza magnificencjo) ($\bar{o}$,
 , *panie profesorze*).

$\bar{o}$ [6, . 71-75].

¹³ ($\bar{o}$) ,

[6, . 80].

¹⁴ $\bar{o}$ $\bar{o}$

panie profesorze / pani profesor ,

wice-, pro-: , $\bar{o}$ *panie dziękowanie,* $\emptyset$ $\bar{o}$ *panie premierze.*

$\bar{o}$ $\bar{o}$ -) : , **panie wicekonsulu.* (- ;

doktorze, profesorze (¹⁵ panie, pani).

redaktor, ó panie magistrze / pani magister, ó panie doktorze,
ó panie mecenasie / pani mecenas.

pana / pani
*panie taksówkarzu, panie kierowco (*panie kelnerze.

: panie kierowniku; panie szefie.

mistrzu,

panie prezydencie.

panie premierze.

(: obywatel ó , wiadek ó),

(towaryszu
(wy, pan / pani), : Towaryszu, musicie to zrobi .

¹⁵¹⁶¹⁷ ðA
:[6, .71].

(wy),
( )

(,)

: Prosz wiadka : Panie Wi niewski, : Panie Jerzy.
: Panie Jurku Panie Jureczku (,).

ö [19, . 38].
ó

ø ö, ( ) ö ö.
ó

)
pomóc? W czym mog

õpan / pani + ø ö ötyö ( ).

ó
(Magducha, Madziara, Mad ara, Madzizda ó Magda),
(Budka ó Budkowska, liwka, W gierka ó liwi ska,
KaŃu a ó Bajor, Kuchcik ó Kucharski, Cziken ó Kurczewski (. hien ó ö ö),
Gryczman ó Grycz) [17, . 97-103].

Gõpek; Baran; Osio€ Ty krowo;
Ty winio; Ty gorylu; Ty gõpi; Ty duma; Ty debilu; Ty kretynie jeden; Ty psia ko cówo.

ó
(Spoko,
majonez). , õ ,

ö [1, . 264].

, . [7, . 300-304].

bracia i siostry.
bracia i siostry

pa stwo,

wy [6, . 74],

bracie, siostro, synu, córko.

wy /
: *Babciu, czy*

*chcieli cie tam pój ?; Babciu, a wyby cie tam chcieli pój ?*¹⁸ [15].

(*Kupiliby se jabłk?*)
(*Bóg zapł , ze ksiondz jegomo przy li do nos*)¹⁹.

wy
[15, . 399]. [22, . 92].

pan / pani

²⁰ *õpan / pani + ö* : [6, . 101].

õpan / pani + ö
[8, . 46].

---

¹⁸

¹⁹

²⁰ *õpan / pani + ö* [15].

õpan / pani + ö

õpan / pani + ö (

(*õ*) *õ / +*

panie / pani + ø ö,

[6, . 104-108],

1. *Jasik A.* Wyzwiska, obelgi, pogró ki w gwarze uczniowskiej // *J zyk a kultura*. T. 17: yczliwo i agresja w j zyku i kulturze. Red. A. D browska i A. Nowakowska. Wroców, 2005. S. 259-271.
2. *J zyk a kultura*. T. 6: Polska etykieta j zykowa / Red. J. Anusiewicz i M. Marcjanik. Wroców, 1992.
3. *J zyk a kultura*. T. 17: yczliwo i agresja w j zyku i kulturze / Red. A. D browska i A. Nowakowska. Wroców, 2005.
4. *Karwatowska M., Szpyra-Kozłowska J.* Cze joćpie!, czyli o grzeczno ci uczniowskiej // *M. Karwatowska, J. Szpyra-Kozłowska.* Lingwistyka pći. On i ona w j zyku polskim. Lublin, 2005. S. 197-223.
5. *Kita M.* J zykowe rytuać grzeczno ciowe. Katowice, 2005.
6. */ azi ski M.* O panach i paniach. Polskie rzeczowniki tytułarne i ich asymetria rodzajowo-pćiowa. Warszawa, 2006.
7. *Marcjanik M.* ABC grzeczno ci j zykowej // *Polszczyzna na co dzie* / Red. M. Ba ko. Warszawa, 2006. S. 231-310.
8. *Marcjanik M.* Grzeczno w komunikacji j zykowej. Warszawa, 2007.
9. *Marcjanik M.* Polska grzeczno j zykowa. Kielce, 2002.
10. *Marcjanik M.* W kr gu grzeczno ci. Wybór prac z zakresu polskiej etykiety j zykowej. Kielce, 2001.
11. *Mazan D.* Nierównouprawnienie pći w etykiecie. Na materiale korespondencji prywatnej // *J zyk a kultura*. T. 9: Pć w j zyku i kulturze / Red. J. Anusiewicz i K. Handke. Wroców, 1994. S. 173-179.

12. *O óg K.* Uwagi o współczesnej polskiej grzeczności językowej // *K. O óg.* *Polszczyzna przełomu XX i XXI wieku.* Rzeszów, 2001. S. 73-84.
13. *O óg K.* Zwroty grzecznościowe współczesnej polszczyzny mówionej. Warszawa 6 Kraków, 1990.
14. *Retoryka codzienna.* Zwyczaje językowe współczesnych Polaków / Red. M. Marcjanik. Warszawa, 2006.
15. *Sikora K.* Zmiany w wiejskiej etykiecie na przykładzie sposobów zwracania się do drugich // *Język a komunikacja 4: Język trzeciego tysiąclecia II. T. I: Nowe oblicza komunikacji we współczesnej polszczyźnie* / Red. G. Szpila. Kraków, 2002. S. 397-406.
16. *Tannen D.* „Przykro mi, nie bódź za nic przeprasza”. Dlaczego kobiety przepraszają częściej niż mężczyźni i czemu ma to znaczenie // *Tannen D.* *Mówi to, bo cię kocham: Jak to się dzieje, rozmawiając, możemy wzmocnić lub zniszczyć nasze więzi.* Przełom. Budkiewicz. Poznań, 2002. S. 157-194.
17. *Tomczak L.* Antroponimy nieoficjalne w funkcji adresatywnej (na przykładzie środowiska młodzieżowego) // *Kształcenie językowe.* Red. K. Bakuć i J. Miodek. T. 2 (12). Wrocław, 2001. S. 97-103.
18. *Tomiczek E.* System adresatywny współczesnego języka polskiego i niemieckiego. Wrocław, 1983.
19. *Uniszewski Z.* Słargon zawodowy pracowników leśnych i operacyjnych. Problematyka kryminalistyczna. Wrocław, 1999.
20. *Zmiany w publicznych zwyczajach językowych* / Red. J. Bralczyk i K. Mosiołek-Kosińska. Warszawa, 2001.
21. *„Przykro mi, nie bódź za nic przeprasza”* // *Przełom*. (26-28. 2006). S. 575-578.
22. *Przełom*, 2001.

**SOCIOLINGUISTIC HETEROGENEITY POLISH ADDRESSEETIVE PHRASES
(ON THE BACKGROUND OF UKRAINE)**

Alla Kravchuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
The Department of Polish philology,
1/327, Universytetska Str., 79602 Lviv, Ukraine,
phone: (032) 296 47 70
e-mail: kramyk@yahoo.com, www.franko.lviv.ua*

In the article the specific character of the division of Polish addresseeive phrases in accordance to the sociolinguistic criteria is analyzed. The specific character of the sociolinguistic differentiation of Polish addresseeive forms in comparison with Ukrainian ones is shown. Those of sociolinguistically caused Polish addresseeive phrases that because of Ukrainian-Polish interference are the most difficult for learning by Ukrainians studying Polish language and may become the reason of communicative failures in the Polish speaking discourse between Poles and Ukrainians are emphasized. New tendencies in the language-communicative customs in the sphere of addresseeive forms in Polish and Ukrainian language are marked out.

Key words: language etiquette, addresseeive phrase, sociolinguistic heterogeneity, interference.

( )

1/327, . , 79602 ; ,
.: (032) 296 47 70
e-mail: kramyk@yahoo.com
www.franko.lviv.ua

2. 10. 2008
20. 12. 2008